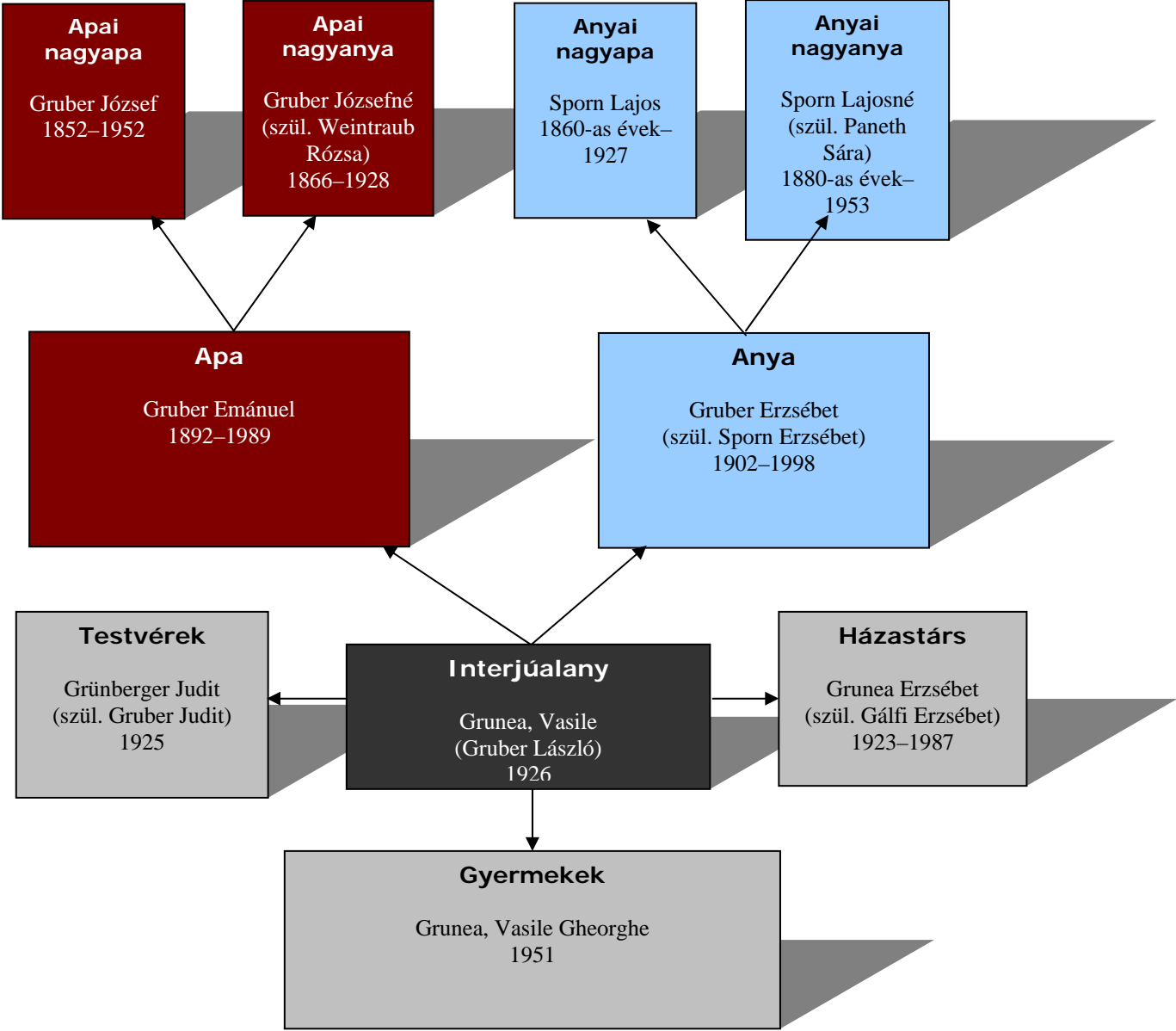

Családfa

Az interjúalany és családja

Teljes név

Grunea, Vasile (1949 körül románosít Gruber Lászlóból, írói álnevét veszi fel)
(zsidó neve: Cvi)

Születési hely és idő

Brassó, 1926 (Románia)

Hol élt még?

Bukarest (1945-től), Marosvásárhely (1946/1947), Kolozsvár (1947-től), közben Topánfalva (1952)

Iskolai végzettség

Egyetem, történelem szak (Kolozsvár, Bolyai Egyetem); újságíró-iskola
(Bukarest, 1949/1950).

Foglalkozás

Újságíró (Lupta Ardealului, kommunista napilap, 1948–1952, egy vidéki lap
főszerkesztője, 1952–1953; Kolozsvári Rádió, főszerkesztő-helyettes, 1953–
1959; Tribuna, 1959–1990. Korrektorként kezdte, majd szerkesztőségi titkár.)

Mennyire vallásos családból jön? Milyen vallási hagyományokat adtak át a szülei gyermekkorában?

A család – anyai ágon – ortodox. A nagymama tekintélyes ortodox rabbicaládból származott, szigorúan betartották a vallási előírásokat. A szülői családban már lazítottak, az apa szombaton is dolgozott. A péntek esti szertartást tartották, kóser háztartást vezettek, sertéshúst ugyan nem sütöttek, de papírról megették a tréflit. Az ünnepeket a hagyományoknak megfelelően ülték meg.

Körülmetéltették, volt bár micvója is. Saját családjában semmilyen tradíciót nem őrzött (bár Pészahkor vitt haza pászkát a hitközségből), de húsvétot tartottak, karácsonykor karácsonyfát állítottak.

Anyanyelv

Magyar és román

Milyen egyéb nyelveken beszél?

Német, francia, angol, jiddis, kicsit héber

Melyik hadseregben szolgált és mikor?

Nem volt katona.

Hol volt a holokauszt idején?

Munkaszolgálat: vasútépítés, utcaseprés (Brassó)

Mit csinált a háború után?

Befejezte a középiskolát (1 év alatt 4 osztály), elvégezte az egyetemet.

Testvérek

Teljes név

Grünberger Judit (szül. Gruber Judit)

Születési hely és idő

Brassó, 1925 (Románia)

Anyanyelv

Magyar

Iskolai végzettség

Orvosi egyetem (Kolozsvár)

Foglalkozás

Gyermekorvos (Férj nagyszebeni születésű röntgenorvos, 2001-ben halt meg.)

Hol él/élt?

Jeruzsálem (1966-tól él férjével és családjával Izraelben)

Hol élt még?

Máramarossziget, Tibériás (Izrael), Tel-Aviv (Izrael)

Gyerekek?

Dan (Máramarossziget /Románia/1959): Izraelben él, katonatiszt. Felesége arab nyelvet és irodalmat tanít, 3 fiuk van.

Jael (Izrael, évszám ismeretlen): egyetem (biológia szak), bankban dolgozik, férje biológus, 2 fiuk van.

Házastárs

Teljes név

Grunea Erzsébet (szül. Gálfi Erzsébet)

Születési hely és idő

Méskő, 1923 (Románia)

Hol élt még?

Kolozsvár

Zsidó származású?

Nem

Anyanyelv

Magyar

Iskolai végzettség

Egyetem (Kolozsvár, Bolyai Egyetem, román szak)

Foglalkozás

Középiskolai román nyelv- és irodalom szakos tanár

Halálzási hely és idő

Kolozsvár, 1987 (Románia)

Mit tud a testvéreiről? (Név, születési és halálzási hely és dátum, iskolai végzettség, foglalkozás, lakóhely, család stb.)

Nem volt testvére.

Gyermekek

Teljes név

Vasile Gheorghe Grunea

Zsidónak nevelték őket? Zsidónak tekintik a gyermekek magukat?

„Semmilyen vallásos tradícióban nem nevelkedett. 1989 előtt is tudta, hogy az apja zsidó, volt látogatóban is Izraelben. Ismeri a zsidóság történetét úgy nagyvonalakban, de a zsidó vallás tradicionális részét nem ismeri.”

Születési hely és idő

Kolozsvár, 1951 (Románia)

Hol élt még?

Dés, Csíkszereda, Kolozsvár

Iskolai végzettség

Jog (Kolozsvár, Babeş-Bolyai Egyetem)

Foglalkozás

Bíró, bírósági elnök

Unokák (melyik gyermekéé, unoka neve, születési éve, foglalkozása, családja)?

Dan Emanuel (1980): jogot végzett, Babeş-Bolyai Egyetem.

Maria Emanuela (1984): érettségi.

Apa

Teljes név

Gruber Emánuel ("Manó") (zsidó neve: Cháim)

Születési hely és idő

Bethlen (Szolnok-Doboka vm.), 1892

Hol élt még?

Szamosújvár (1904-től: középiskola), Kolozsvár, Brassó (1922/3), Haifa (1950-től), Jeruzsálem

Halálzási hely és idő

Jeruzsálem, 1989 (Izrael)

Iskolai végzettség

1 év orvosi egyetem, jogi egyetem (Kolozsvár) „mezei jogászként”

Foglalkozás

Banktisztviselő

1940–1945: tőzsdeügynök, sorsjegyzülete volt (strómannal)

1944 után: kishivatalnok a Néptanácsnál (Brassó)

1950: Izraelben hivatalnok

Mennyire volt vallásos?

6-7 évet járt héderbe. Szombatoként eljárt az imaházba, volt tálesze és imaszíja is. Az ünnepeket előírásosan tartották. Saját otthonában kóser háztartást vezettek ugyan, de papírról megették a tréflit is.

Anyanyelv

Magyar

Melyik hadseregben szolgált és mikor?

1914–1918: önkéntes szanitéc a m. kir. honvédségben, négy év frontszolgálat (Galícia).

1938-ban behívták a román hadseregbe mint szanitécet, Gyulafehérvárra (79-es regiment).

Mit tud a testvéreiről? (Név, születési és halálhelye és dátuma, iskolai végzettsége, foglalkozás, lakóhely, család stb.)

Név	Szül./hal. hely és idő	Foglalkozás	Házastárs adatai	Gyerekek adatai	Mennyire voltak vallásosak?
?-né (Gruber Hánika)	Bethlen (Szolnok-Doboka vm.), 1889 / New York, ? (Egyesült Államok). Ő vándorolt ki először a családból az Egyesült Államokba az 1920-as évek közepén.	Az Egyesült Államokban nyáron dolgozott kisebb vidéki panziókban volt szakács.	Meghalt 1916-ban (betegség). A család Szászrégenben élt, az özvegy anyja 2 lányával kivándorolt az Egyesült Államokba.	Fiú: meghalt 1918-ban (spanyolnátha) 2 lány: mindkettő egyetemét végzett az Egyesült Államokban.	Vallásos volt.
Gruber Adolf	Bethlen (Szolnok-Doboka vm.), 1891 / New York, 1945 körül (Egyesült Államok)	New York: hivatalnok, 1930 körül visszatért, egy ideig Kolozsváron élt, majd ismét New York.	Nincs adat	Joel (? , ? / Egyesült Államok, 1948) ügyvéd, az amerikai hadsereg pilótája a második világháborúban.	Nincs adat
Gruber Márton	Bethlen, (Szolnok-Doboka vm.) 1894 / Naharija, ? (Izrael)	Pék volt. Cionista volt. Feleségével együtt kivándorolt New Yorkba, majd 1968-	Buchwald Margit, zsidó volt.	Nem volt gyermekük.	A feleség nagyon vallásos volt.

Fried Sarolta (szül. Gruber Sári)	Bethlen (Szolnok-Doboka vm.), 1895(?) / Haifa, 1970-es évek (Izrael)	ban áttelepült Izraelbe. Háztartásbeli, 1930-as években férjével kivándorolt az Egyesült Államokba, besegített Samu testvére cukrászdájáb an. Az 1970-es években áttelepültek Izraelbe.	Zsidó volt.	Nem volt gyermekük.	Vallásos volt.
Gruber Hersi	Bethlen (Szolnok-Doboka vm.), 1896(?) / Galícia, ? (I. világháború alatt)	Az I. világháború előtt fejezte be a középiskolát, hadnagyként szolgált, eltűnt egy ütközet során.	Nem volt házas.	Nem volt gyermeke.	Nincs adat
Gruber Samu	Bethlen (Szolnok-Doboka vm.), 1897 / New York, 1960- as évek (Egyesült Államok)	Cukrász volt	Zsidó volt.	2 lány	Nincs adat
Gruber Valter (Valvi)	Bethlen (Szolnok-Doboka vm.), 1900 / Haifa, ? (Izrael)	Orvosi egyetemet végzett (Kolozsvár), belgyógyász,	1. feleség: Szerén (zsidó volt). 1960-as években elváltak. 2. feleség: Sporn	1. házasság: 3 gyerek (Lia, Frank, Éva). 2. házasság: nem volt gyermek.	Nem volt vallásos

		röntgenológus (ő kezdte meg a rádiumkezelést Kolozsváron). 1938-ban, a családból utolsóként ő is kivándorolt az Egyesült Államokba. Kórházi orvos, magánpraxisa is volt. 1969-ben áttelepült Izraelbe.	Magda (interjúalany anyjának testvére)		
Lazarovici Margit (szül. Gruber Margit)	Bethlen (Szolnok-Doboka vm.), 1903 körül / Haifa, 2001 (Izrael)	Középiskola, varrónőnek tanult (Kolozsvár, szüleivel kivándorolt az Egyesült Államokba (1926). Panziókban takarított (ahol a nővére volt a szakácsnő), majd varrónőként dolgozott (szakmájában keresett munkás). Egy ideig orvos testvére	2 férj	Nincs adat	Nincs adat

		(Valter)			
		rendelőjében			
		asszisztens.			
		Később			
		Izraelben			
		telepedett le.			
? -né (szül.	Bethlen	Háztartásbeli	Zsidó volt.	Fiú: fizikus,	Nincs adat
Gruber Magda)	(Szolnok-Doboka			egyetemi tanár	
	vm.), 1906 /				
	New York, 1956				
	(Egyesült				
	Államok)				

Hol volt a holokauszt idején?

Munkaszolgálat: vasútnál (Brassó, Predeal) (Románia)

Szovjet hadifogság: 1943–1944 (felcsersegéd)

Mit csinált a háború után?

Hivatalnok 1950-ig, akkor kivándorolt a feleségével együtt Izraelbe.

Apai nagyapa

Teljes név

Gruber József

Születési hely és idő

Bethlen (Szolnok-Doboka vm.), 1852

Hol élt még?

Kolozsvár, New York (1926-1938), Kolozsvár (1938), New York (1938-tól)

Halálozási hely és idő

New York, 1952 (Egyesült Államok)

Iskolai végzettség

Jesivába járt, rabbinak tanult.

Foglalkozás

Kereskedő (szatócsbolt, majd alma- és tojásfelvásárlás), gazdálkodott is.

Mennyire volt vallásos?

Minden reggel imádkozott otthon (imaszíj, tálesz). Szakállas volt, ciceszt is hordott. Általában fekete ruhát (ferencjósát) és fehér inget viselt.

Anyanyelv

Jiddis

Melyik hadseregben szolgált és mikor?

Nincs adat

Mit tud a testvéreiről? (Név, születési és halálozási hely és dátum, iskolai végzettség, foglalkozás, lakóhely, család stb.)

Név	Szül./hal. hely és idő	Foglalkozás	Házastárs adatai	Gyerekek adatai	Mennyire voltak vallásosak?
-----	------------------------	-------------	------------------	-----------------	-----------------------------

Nincs adat

Hol volt a holokauszt idején?

Az Egyesült Államokban élt.

Mit csinált a háború után?

Aggastyán volt.

Apai nagyanya

Teljes név

Gruber Józsefné (szül. Weintraub Rózsa) (zsidó neve: Rejzele)

Születési hely és idő

Retteg (Szolnok-Doboka vm.), 1866

Hol élt még?

Bethlen, Kolozsvár, New York (1926-ban vándorolt ki férjével együtt)

Halálozási hely és idő

New York, 1928 (vesebetegség)

Iskolai végzettség

Nem vett részt a közoktatásban, otthon tanult.

Foglalkozás

Háztartásbeli

Mennyire volt vallásos?

Kendőt viselt, megtartotta a péntek esti gyertyagyújtást, tradicionálisan töltötték a szombatot is és az ünnepeket a szűkebb család és a rokonok jelenlétében. Szépen énekelt, sok visszavágyás-éneket [lásd: Cion-énekek] tudott jiddisül.

Anyanyelv

Jiddis

Mit tud a testvéreiről? (Név, születési és halálási hely és dátum, iskolai végzettség, foglalkozás, lakóhely, család stb.)

Név	Szül./hal. hely és idő	Foglalkozás	Házastárs adatai	Gyerekek adatai	Mennyire voltak vallásosak?
4 testvér	Nincs adat	2 báty kereskedő volt	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat

Hol volt a holokauszt idején?

Meghalt korábban.

Anya

Teljes név

Gruber Erzsébet (szül. Sporn Erzsébet) (zsidó neve: Ráhel)

Születési hely és idő

Gerend (Torda-Aranyos vm., később: Aranyosgerend), 1902

Hol élt még?

Noszoly, Kolozsvár (1919/20-tól), Brassó (1924-től, házasságkötés után), Haifa (Izrael) (1950-től), Jeruzsálem (Izrael)

Halálzási hely és idő

Jeruzsálem, 1998 (Izrael)

Iskolai végzettség

Középiskola (Marianum, katolikus leánylíceum)

Foglalkozás

Fűzőszalonja volt (Az 1930-as évektől, amikor a családnak kezdett rosszabbul menni, szakalkalmazottja és inasa is volt. 1940 után, a legionisták uralma idején anyja üzletét kifosztották, bezárta.) Izraelben is fűzőkészítéssel foglalkozott.

Mennyire volt vallásos?

Kóser háztartást vezettek (de papírról megették a tréflit is). A péntek esti szertartást előírásosan tartották meg.

Anyanyelv

Magyar

Mit tud a testvéiről? (Név, születési és halálhely és dátum, iskolai végzettség, foglalkozás, lakóhely, család stb.)

Név	Szül./hal. hely és idő	Foglalkozás	Házastárs adatai	Gyerekek adatai	Mennyire voltak vallásosak?
Sporn Simon	Gerend (Torda-Aranyos vm.), 1892 / Givat-Ada, 1975 (Izrael)	Kereskedelmi és Mezőgazdasági Akadémiát végzett (Kolozsvár) „Nívós hivatalnok” volt. Cionista, 1922-ben feleségével és felesége egész családjával kitelepült Palesztinába, mezőgazdasággal foglalkozott (Givat-Ada megalapítói közé tartoztak).	Paneth Ilus (rabbicaládból származott, egyébként unokatestvér)	Mindkét gyermekük Palesztinában született: Ichák: mezőgazdász, 3 gyermeke van, Givat-Ada. Juda: az 1970-es években halt meg balesetben.	Járt héderbe.
Sporn Márton (Móse)	Gerend (Torda-Aranyos vm.), 1898 / Auschwitz, 1944/5 (Lengyelország)	Kereskedelmi végzett, leszerelése után bérlő (Noszoly)	? Elli (zsidó volt), (Somkút, ? /Osztrák–Magyar Monarchia/ – Auschwitz, 1944 /Lengyelország/) Egyik húga és sógora is Auschwitzban pusztult el, másik testvér, aki Bukarestben	Nem volt gyermekük.	Járt héderbe. A hagyományokat megtartották (szombatot, péntek esti gyertyagyújtást).

			élt, a háború után kiment Palesztinába. (Fia, Dávid László egyetemi tanár Haifán.)		
Sporn Piroska (szül. Sporn Piroska)	Gerend (Torda- Aranyos vm.), 1900 / Haifa, 1948 (Izrael) Lea után vándorolt ki Palesztinába.	Marianumban végzett (katolikus leánylíceum). Fűzőkészítő, kivándorolt Palesztinába 1937/8-ban, fűzőszalont nyitott Lea testvérével, aki akkor már ott élt.	Sporn Zsigmond (zsidó neve: Aser Zélig) (?–1930-as évek, Kolozsvár /Románia/) Hivatalnok (Dermata Cipőgyár)	Lányuk: Sulamit („Baba”) + 2 fiú (a férj első házasságából). Kivándoroltak Palesztinába anyjukkal együtt.	Nincs adat
Sporn Lea (Lotte)	Gerend (Torda- Aranyos vm.), 1901 / Haifa, 1975 (Izrael) Ő vándorolt ki először Palesztinába.	Marianumban végzett (katolikus leánylíceum). Hivatalnok, majd kivándorolt Palesztinába, fűzőkészítés, majd testvérével fűzőszalon.	Nem volt férjné.	Nem volt gyermeke.	Nincs adat
Antal Jánosné (szül. Sporn Helén)	Noszoly (Szolnok-Doboka vm.), 1904 / Budapest, 1971	Marianumban végzett (katolikus leánylíceum). Hivatalnok, a háború alatt Budapesten bujkált. A háború után	Antal János (1907–1943) (Antal Márk fia), külföldi egyetemek, közgazdász, költő. Budapesten és Franciaországban	Nem volt gyermeke.	Nincs adat

		titkárnő volt az MTA-nál.	éltek, majd Antal Jánost (illegális kommunista) 1937-ben 6 év börtönbüntetésre ítélték. Utána Ukrajnába vitték munkaszolgálatra, tifuszban meghalt.		
Sporn Magda (Dadus)	Noszoly (Szolnok-Doboka vm.), 1905	Marianumban végzett (katolikus leánylíceum). Hivatalnok volt Kolozsváron, ma Haifán él.	1. férj: Simon Béla grafikus (szülei és testvére Auschwitzban pusztult el). 1938-ban feleségével együtt kimentek Franciaországba. Zsidó voltukat eltitkolva túléltek a háborút, utána elváltak. 2. férj: Gruber Valter orvos (interjúalany apai nagybátyja).	Lány: Adu, egyetemi tanár, Kanada	Nincs adat

Hol volt a holokauszt idején?

Brassóban élt (Erdélynek a déli része, ahol Brassó is volt, nem került vissza Magyarországhoz 1940-ben, hanem Románia maradt, így itt nem voltak deportálások).

Mit csinált a háború után?

Háztartásbeli volt.

Anyai nagypapa

Teljes név

Sporn Lajos (zsidó név: Léb-Cháim)

Születési hely és idő

Hely ismeretlen, 1860-as évek

Hol élt még?

Gerend (Torda-Aranyos vm.), Noszoly (Szolnok-Doboka vm.) (1900-as évek eleje), Kolozsvár (1918-tól)

Halálozási hely és idő

Kolozsvár, 1927 (Románia)

Iskolai végzettség

Középiskola

Foglalkozás

Intéző (egy Gerend környéki nagybirtokon), bérlő (Noszoly, Szász-birtok, búzatermesztés, marhatenyésztés, süldőnevelés), erdőkitermelés (1919/20-tól)

Mennyire volt vallásos?

Betartották a vallási előírásokat, az ortodox zsinagógába jártak.

Anyanyelv

Jiddis

Melyik hadseregben szolgált és mikor?

Nincs adat

Mit tud a testvéreiről? (Név, születési és halálozási hely és dátum, iskolai végzettség, foglalkozás, lakóhely, család stb.)

Név	Szül./hal. hely és idő	Foglalkozás	Házastárs adatai	Gyerekek adatai	Mennyire voltak vallásosak?
-----	------------------------	-------------	------------------	-----------------	-----------------------------

Nincs adat

Hol volt a holokauszt idején?

Meghalt korábban.

Anyai nagyanya

Teljes név

Sporn Lajosné (szül. Paneth Sára Szidónia) (zsidó neve: Chájá-Szará)

Születési hely és idő

Retteg (Szolnok-Doboka vm.), 1880-as évek

Hol élt még?

Gerend (Torda-Aranyos vm.) (házasságkötés után), Noszoly (1900-as évek elejétől) (Szolnok-Doboka vm.), Kolozsvár (1919/20-tól), Haifa (1936-tól)

Halálozási hely és idő

Haifa, 1953 (Izrael)

Iskolai végzettség

Nincs adat (kitűnően olvasott németül, irodalmat is olvasott)

Foglalkozás

Háztartásbeli

Mennyire volt vallásos?

Nagyon vallásos volt. (Rabbicsaládból származott. Nagyapja /tehát az interjúalany egyik anyai ükapja/, Paneth Jecheskel [Ezékiel] Erdély főrabbi volt Gyulafehérváron. Paneth rabbinak hat gyermeke volt. Désen és környékén sok olyan rabbi élt, aki a Paneth családból származott.) Annyira tartotta magát a tradíciókhoz, hogy szombaton a zsinagógába menet még az imakönyvet sem vitte a kezében. Jól olvasott héberül, parókát viselt. Az ortodox zsinagógába jártak.

Anyanyelv

Jiddis, de jól beszélt magyarul és németül is

Mit tud a testvéreiről? (Név, születési és halálhely és dátum, iskolai végzettség, foglalkozás, lakóhely, család stb.)

Név	Szül./hal. hely és idő	Foglalkozás	Házastárs adatai	Gyerekek adatai	Mennyire voltak vallásosak?
Paneth Herman (báty)	Nincs adat	„Mezőgazdasággal és a cionizmussal foglalkozott.”	Nincs adat	Nincs adat	Frankfurtban végezte a rabbiképzőt.

Hol volt a holokauszt idején?

Palesztinában élt.